

HSL
HRT

MAL
2019

Lisätietoja Liikkumistutkimuksesta:

Erikoistutkija
Pekka Rätty
pekka.ratty@hsl.fi
040 738 6559

Liikennetutkija
Elina Brandt
elina.brandt@hsl.fi
040 504 2930

21.3.2019 HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Liikennejärjestelmä ja tutkimukset -osasto

Liikkumistutkimus 2018

Kulutusapojen käyttö Helsingin seudulla

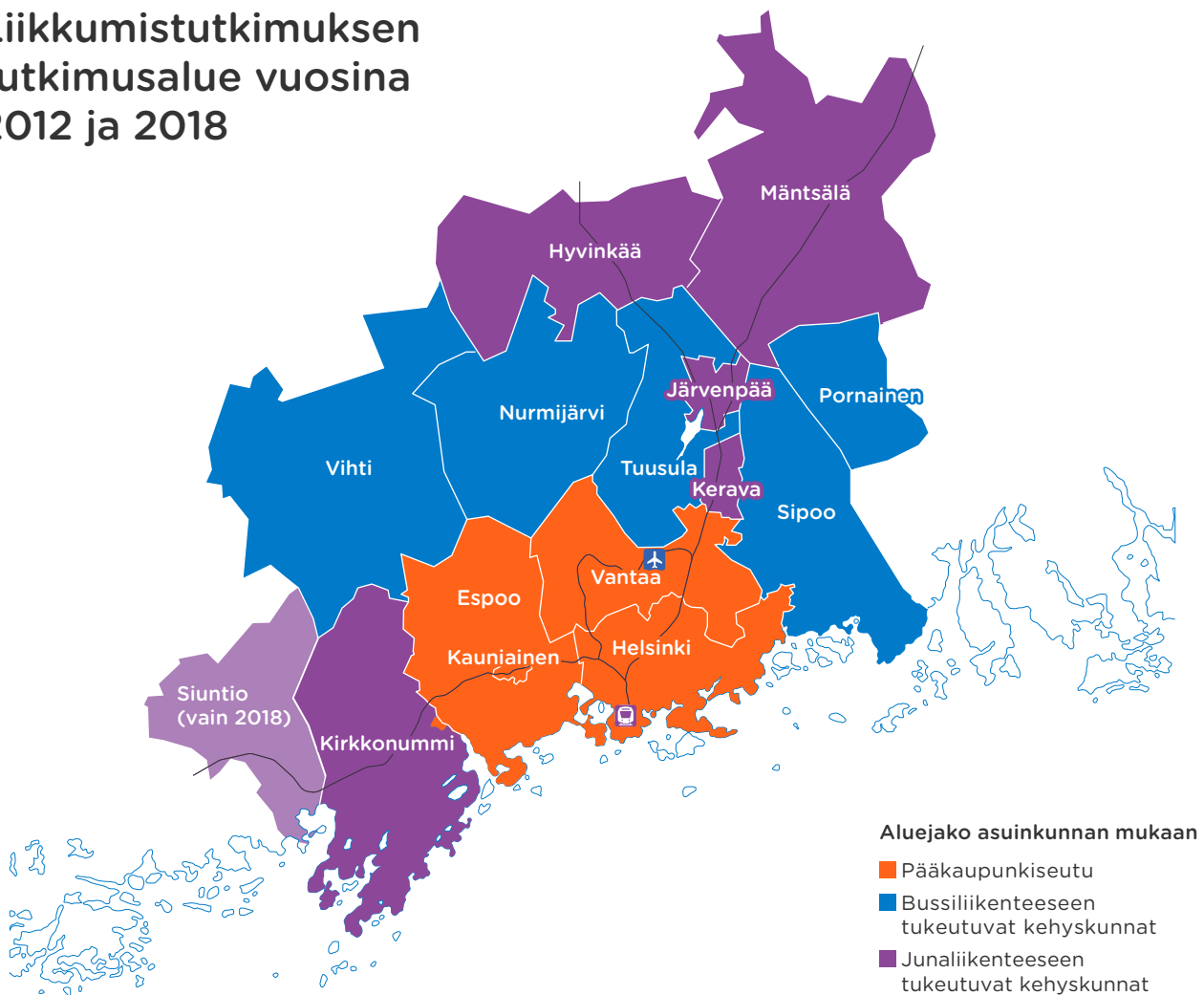

Syksyllä 2018 Helsingin seudun asukkaiden seudun sisällä tekemistä matkoista 39 prosenttia tehtiin henkilöautolla, 29 prosenttia kävelen, 22 prosenttia joukkoliikenteellä ja 9 prosenttia pyörällä. Syksyyn 2012 verrattuna kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuudet kasvoivat ja joukkoliikenteen suhteellinen osuus laski. Suhteellisten osuuksien muutokset johtuvat siitä, että asukkaat tekivät selvästi enemmän kävely- ja pyöräilymatkoja henkeä kohti. Kävelyn ja pyöräilyn suosion kasvun vuoksi kestävien kulkutapojen – kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen – yhteenlaskettu osuus Helsingin seudun asukkaiden tekemistä matkoista kasvoi 57 prosentista 60 prosenttiin. Tässä raportissa esitellään ensimmäisiä tuloksia vuoden 2018 Liikkumistutkimuksesta. Laajempi tutkimusraportti julkaistaan myöhemmin vuoden 2019 aikana.

Miten Liikkumistutkimus 2018 tehtiin?

- Matkapäiväkirjatutkimus, jolla selvitetään Helsingin seudun asukkaiden liikkumistapoja: mistä ja minne ihmiset kulkevat arkena ja millä kulkutavoilla
- 15 tutkimuskuntaa olivat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti
- Tiedot kerättiin nettikyselyllä ja puhelinhaastatteluilla syksyllä 2018 viikoilla 36–40 ja 44–48
- Tutkimukseen kutsuttiin 38 720 satunnaisesti valittua 7 vuotta täyttäneitä asukasta, joista 10 924 osallistui tutkimukseen. Tulokset yleistettiin laajennuskertoimien avulla koskemaan kaikkia seudun asukkaita.
- Tutkimuksen tekivät tutkimuskunnat ja HSL, joka vastaa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta osana seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) suunnittelua
- Liikkumistutkimuksia on tehty pääkaupunkiseudulla ja sen lähialueilla säännöllisesti jo yli 50 vuoden ajan.

Liikkumistutkimuksen tutkimusalue vuosina 2012 ja 2018

Mikä on matka?

Matkalla tarkoitetaan liikkumista paikasta toiseen pihapiirin ulkopuolella. Esimerkiksi meno kotoa töihin tai töistä kotiin on matka. Jos käy kotimatalla kaupassa, meno töistä kauppaan on oma matkansa ja matka kaupasta kotiin omansa. Myös ulkoilulenkit ovat matkoja.

Tässä raportissa tarkastellaan matkoja, jotka Helsingin seudun asukkaat tekivät seudun sisällä syksyn arkipäivinä.

Mikä on matkan pääasiallinen kulkutapa?

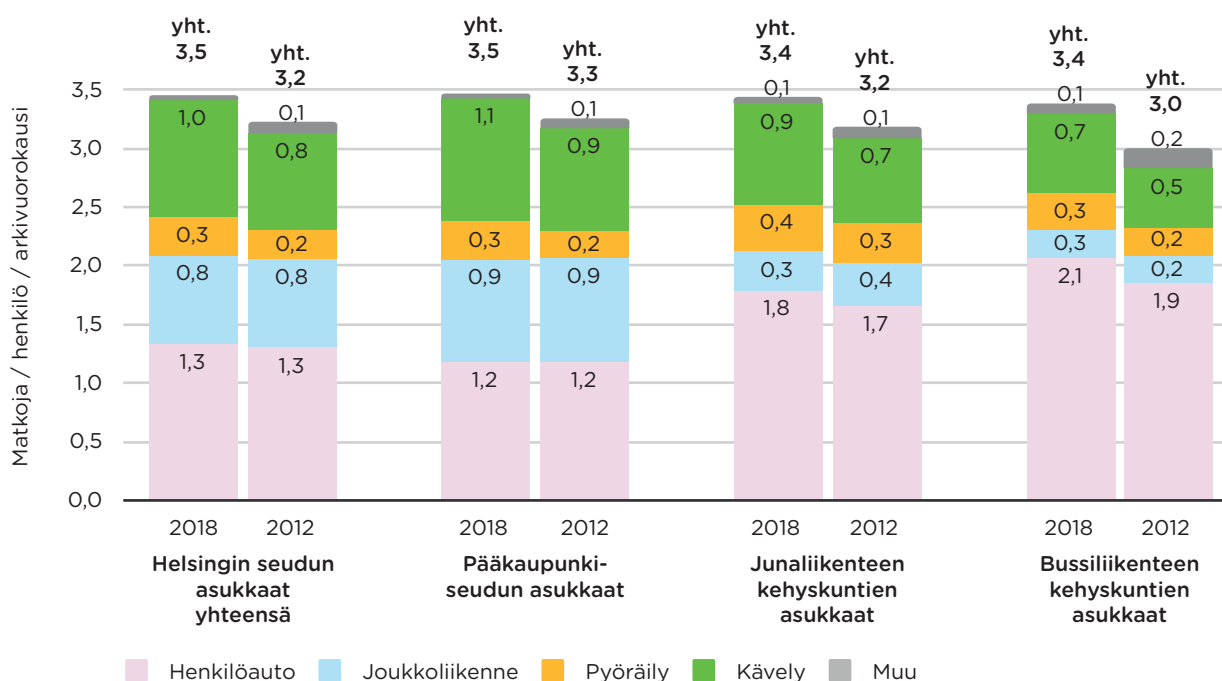
Jos vastaaja käytti matkalla useampaa kuin yhtä kulkutapaa, matkan pääasiallinen kulkutapa on se, jolla vastaaja ilmoitti kulkeneensa matkan kilometreissä pisimmän osuuden.

4,7 miljoonaa matkaa päivässä

Helsingin seudun asukkaat tekivät syksyllä 2018 yhteensä keskimäärin 4,7 miljoonaa matkaa arkipäivässä seudun sisällä. Syksyllä 2012 matkoja tehtiin 4,0 miljoonaa. Matkojen määrä on kasvanut, koska Helsingin seudun asukasmäärä on kasvanut 1,37 miljoonasta 1,48 miljoonaan. Asukkaat myös liikkuvat aikaisempaa enemmän: syksyllä 2012 tehtiin henkeä kohti 3,2 matkaa ja syksyllä 2018 3,5 matkaa arkipäivässä.

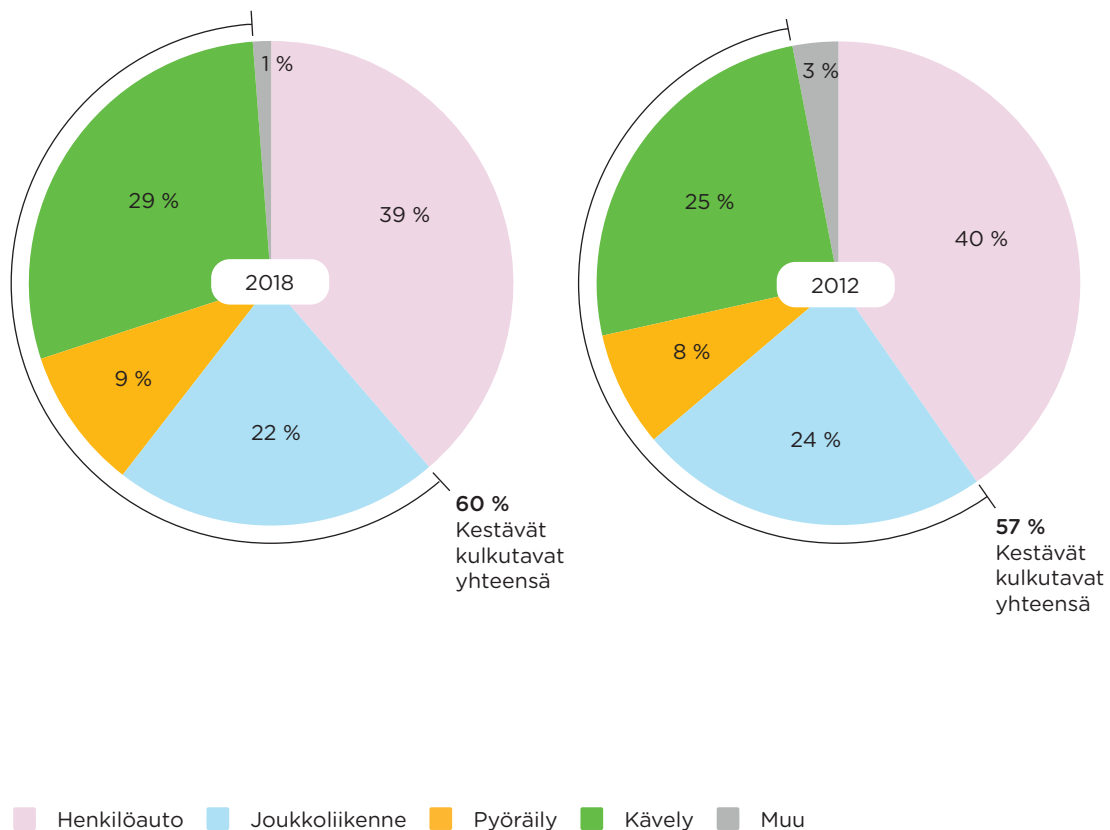
Kävely ja pyöräily olivat suosittuja syksyllä 2018

Matkojen määrän kasvu henkeä kohti Helsingin seudulla johtuu siitä, että syksyllä 2018 seudun asukkaat tekivät enemmän kävely- ja pyörämatkoja kuin syksyllä 2012 (kuva 1). Kävely ja pyöräily yleistyivät sekä pääkaupunkiseudun että kehyskuntien asukkaiden keskuudessa. Henkilöautolla ja joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen määrä henkeä kohti ei juuri muuttunut koko seudun tasolla eikä pääkaupunkiseudulla. Kehyskuntien asukkaat sen sijaan tekivät syksyllä 2018 henkeä kohti hieman enemmän henkilöautomatkoja kuin syksyllä 2012. Junaliikenteeseen tukeutuvien kehyskuntien asukkaat tekivät myös hieman vähemmän joukkoliikennematkoja. Raportin lopussa olevassa taulukossa 1 on tarkempia tietoja eri kulkutapojen käytöstä Helsingin seudulla vuosina 2012 ja 2018.

Kuva 1. Helsingin seudun asukkaiden seudun sisällä tekemien matkojen määrä kulkutavoittain (matkan pääasiallinen kulkutapa) vuosina 2018 ja 2012 asuinalueen mukaan.

Kun tarkastellaan eri kulkutapojen suhteellisia osuuksia Helsingin seudun asukkaiden tekemistä matkoista vuosina 2012 ja 2018, kävelyn osuus kasvoi 25 prosentista 29 prosenttiin ja pyöräilyn osuus 8 prosentista 9 prosenttiin (kuva 2). Henkilöautolla tehtyjen matkojen osuus laski 40 prosentista 39 prosenttiin ja joukkoliikenteen osuus 24 prosentista 22 prosenttiin.

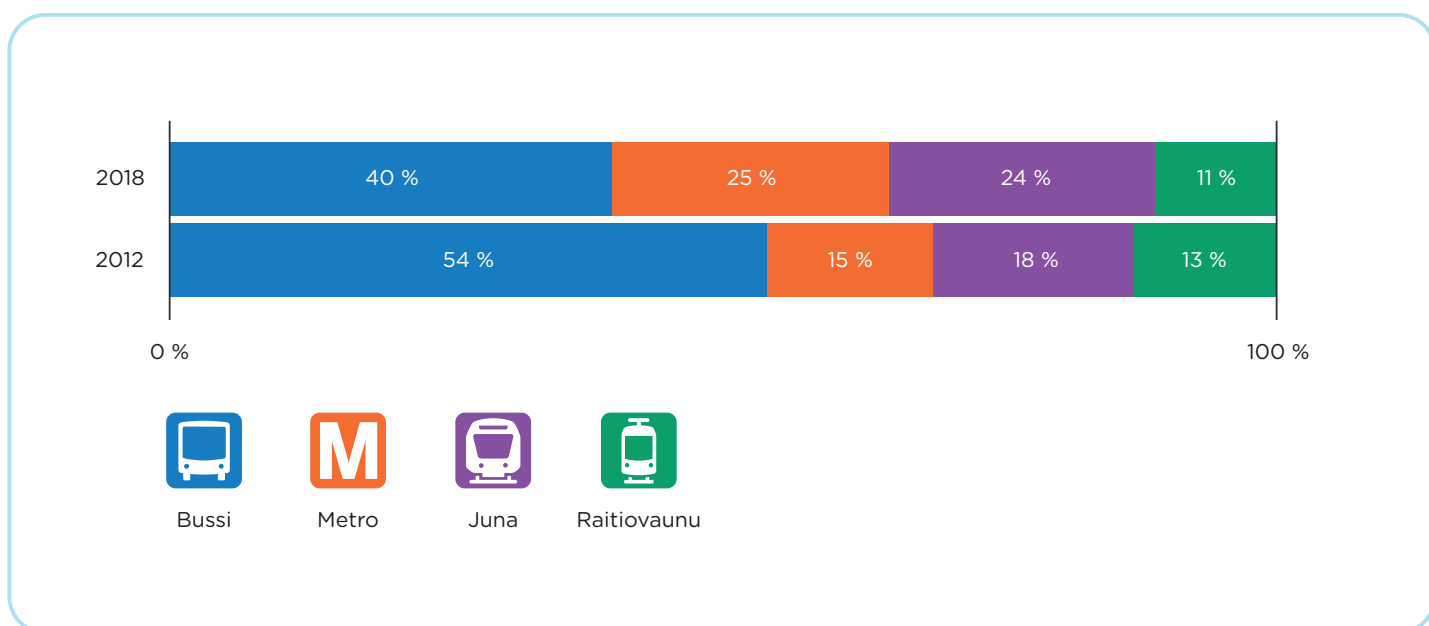

Kuva 2. Helsingin seudun asukkaiden seudun sisällä tekemien matkojen kulkutapajakaumat (matkan pääasiallinen kulkutapa) vuosina 2018 ja 2012.

Kävelyn ja pyöräilyn suosion kasvun vuoksi kestävien kulkutapojen – kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen – yhteenlaskettu osuus Helsingin seudun asukkaiden tekemistä matkoista kasvoi kolmella prosenttiyksiköllä: syksyllä 2012 kestävien kulkutapojen osuus oli 57 prosenttia ja syksyllä 2018 60 prosenttia. Pääkaupunki-seudulla kestävien kulkutapojen osuus nousi 61 prosentista 65 prosenttiin ja bussiliikenteeseen tukeutuissa kehyskunnissa 32 prosentista 36 prosenttiin (taulukko 1). Junaliikenteeseen tukeutuissa kehyskunnissa kestävien kulkutapojen osuus nousi vain hieman, 45 prosentista 46 prosenttiin.

Bussi on käytetyin joukkoliikenneväline

Helsingin seudun asukkaat käyttävät joukkoliikennevälineistä eniten bussia: sillä tehtiin syksyllä 2018 40 prosenttia joukkoliikennematkoista (kuva 3). Neljännes joukkoliikennematkoista tehtiin metrolla ja neljännes junalla. Kehäradan ja metron läntisen osuuden käyttöönoton myötä bussin osuus joukkoliikennematkoista pieneni vuodesta 2012 vuoteen 2018, ja junan sekä metron osuudet kasvoivat. Raitiovaunulla tehtiin 11 prosenttia joukkoliikennematkoista, mikä on hieman vähemmän kuin syksyllä 2012.

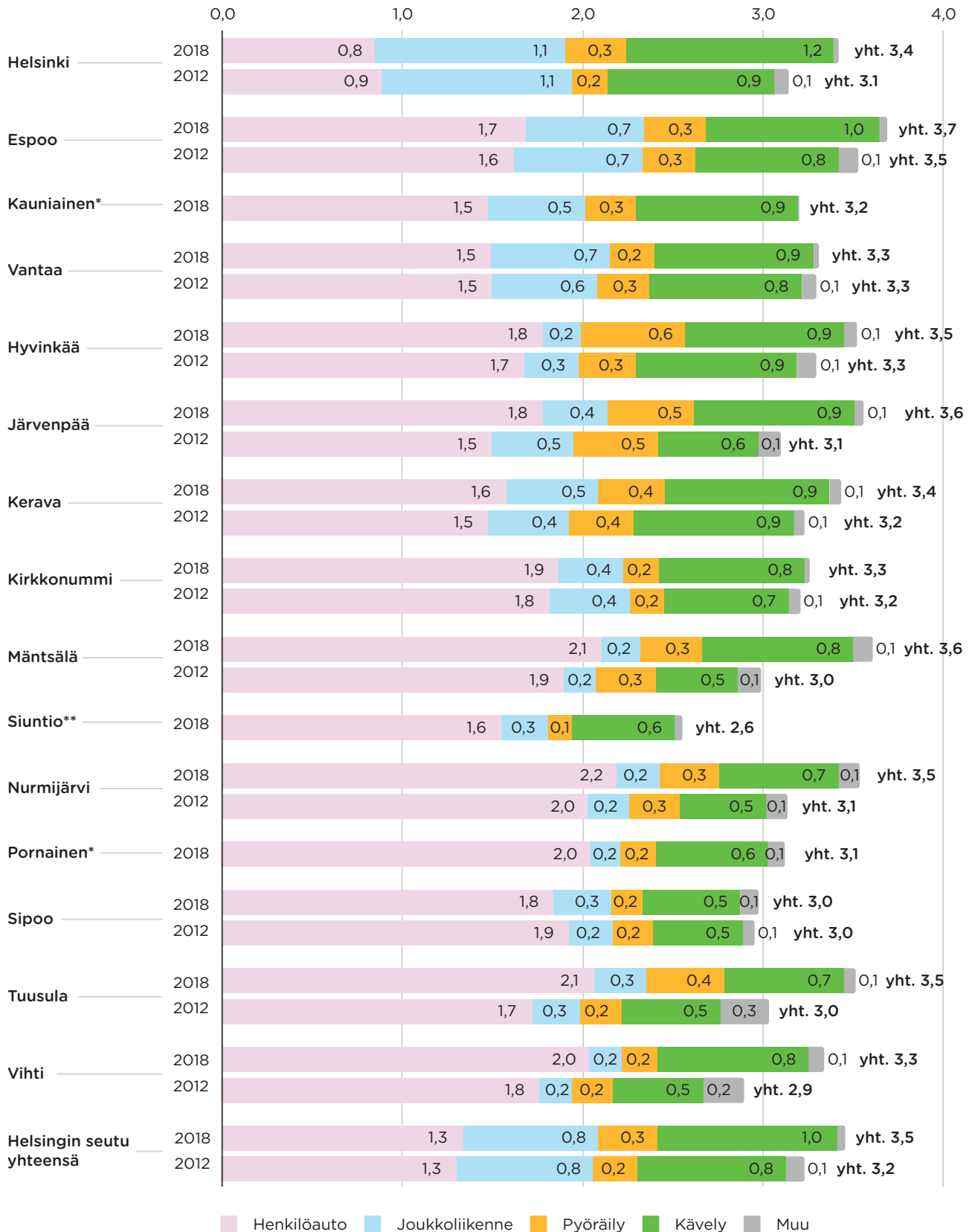

Kuva 3. Eri joukkoliikennevälineiden osuudet Helsingin seudun asukkaiden seudun sisällä tekemistä joukkoliikennematkoista 2018 ja 2012 (matkan pääasiallinen kulutus).

Kulutuspojen käyttö asuinkunnan mukaan

Syksyllä 2018 vähiten matkoja henkeä kohti tehtiin Siuntiossa (2,6) ja eniten Espoossa (3,7) (kuva 4). Kävely- ja pyörämatkojen yhteenlaskettu määrä henkeä kohti kasvoi vuodesta 2012 vuoteen 2018 muissa kunnissa paitsi Vantaalla, Keravalla ja Sipoossa. Näissä kunnissa sen sijaan joukkoliikennematkojen määrä henkeä kohti kasvoi. Pyörämatkat lisääntyivät erityisesti Helsingissä, Hyvinkäällä ja Tuusulassa. Henkilöautomatkojen määrä henkeä kohti kasvoi Espoossa, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Tuusulassa ja Vihdissä, mutta pieneni Helsingissä ja Sipoossa.

Matkoja / henkilö / arkivuorokausi

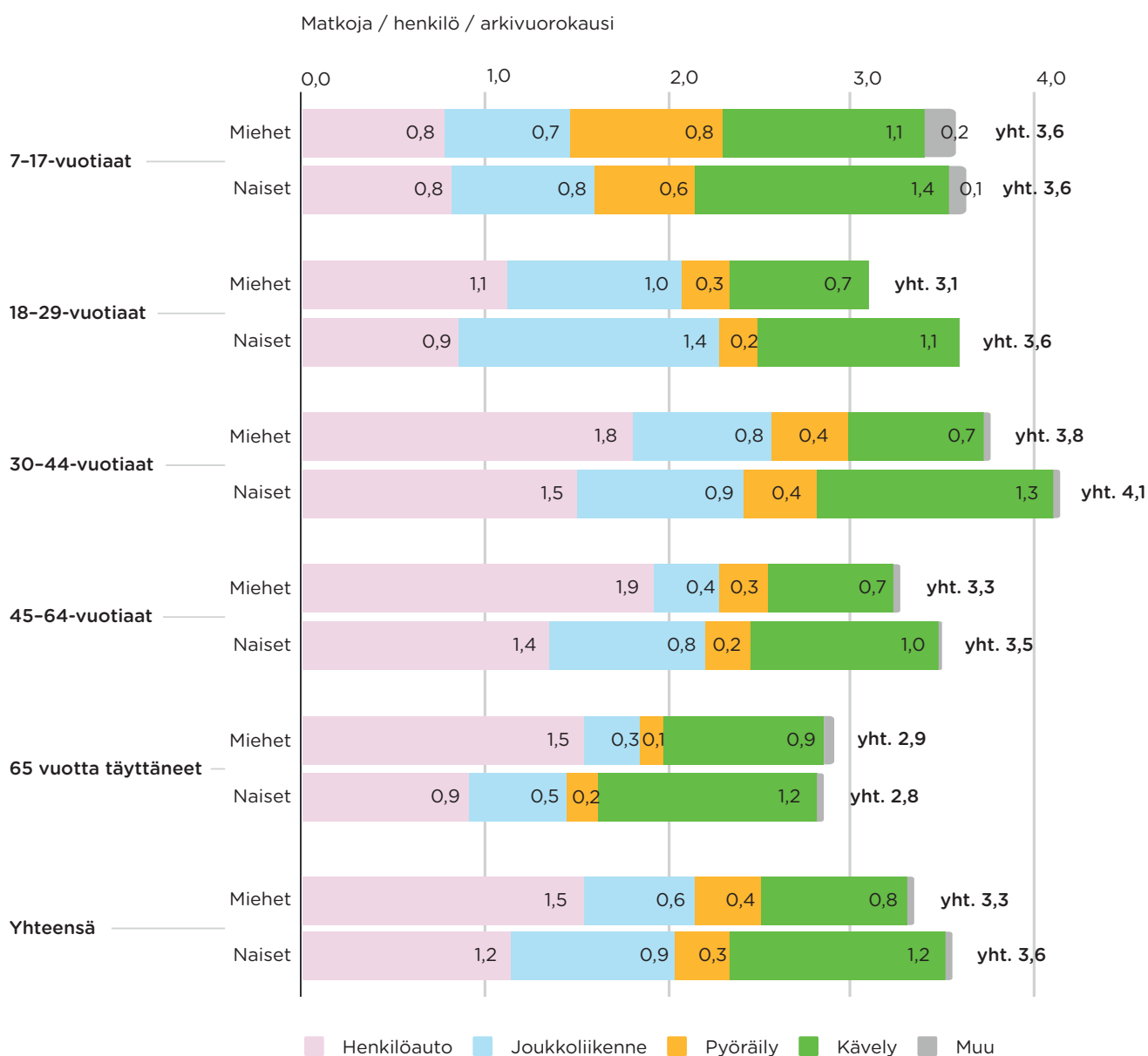
Kuva 4. Eri kuntien asukkaiden kulkutapojen käyttö (matkan pääasiallinen kulkutapa) Helsingin seudun sisäisillä matkoilla vuosina 2018 ja 2012.

*) Vuoden 2012 tietoa ei esitetä, koska se on pienen havaintomäärän vuoksi epäluotettava

**) Siuntio ei ollut mukana vuoden 2012 Liikkumistutkimuksessa.

Kulikutapojen käyttö iän ja sukupuolen mukaan

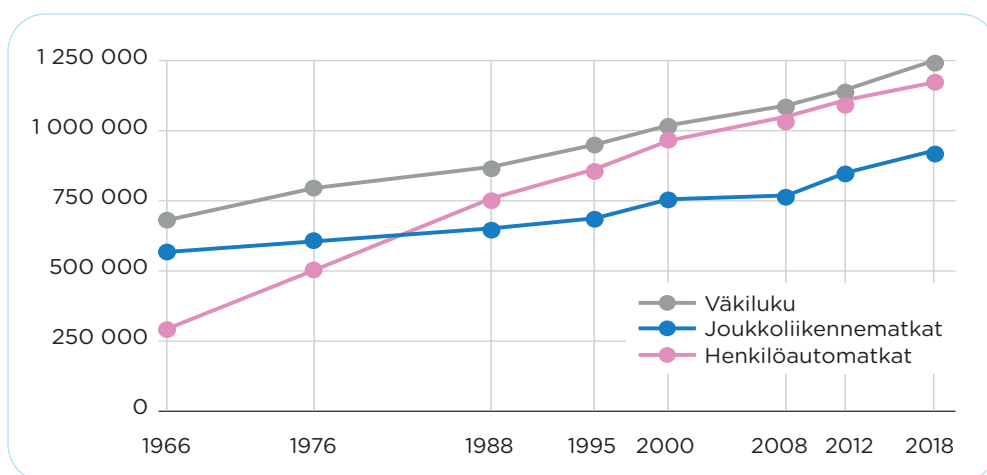
Naiset tekivät keskimäärin enemmän matkoja henkeä kohti kuin miehet (kuva 5). Eniten matkoja tekivät 30–44-vuotiaat naiset, noin 4,1 matkaa arkipäivässä henkeä kohti. Miehet tekivät naisia enemmän henkilöautomatkoja ja myös pyöräilivät enemmän kuin naiset, kun taas naiset käyttivät joukkoliikennettä ja kävelivät enemmän kuin miehet. Joukkoliikennematkoja tekivät eniten 18–29-vuotiaat. Henkilöautomatkoja puolestaan tehtiin eniten 30–44-vuotiaiden ja 45–64-vuotiaiden ikäryhmissä. Pyörämatkoja tekivät ahkerimmin 7–17-vuotiaat, ja myös 30–44-vuotiaat pyöräilivät muihin ikäryhmiin verrattuna suhteellisen paljon.

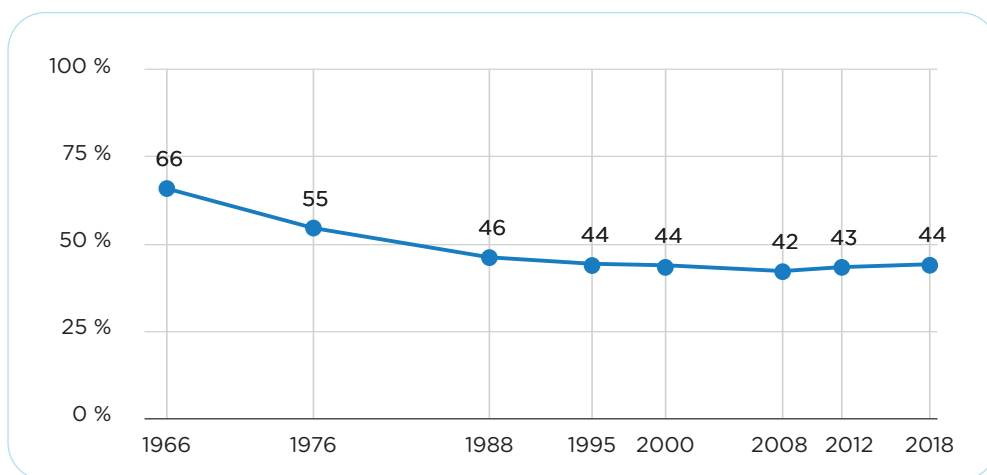
Kuva 5. Helsingin seudun asukkaiden seudun sisällä tekemien matkojen määrä kulkutavoittain (matkan pääasiallinen kulkutapa) vuonna 2018 ikäryhmän ja sukupuolen mukaan.

Joukkoliikenne- ja henkilöautomatkat pääkaupunkiseudulla

Jo vuodesta 1966 liikkumistutkimuksissa on seurattu, miten paljon henkilöauto- ja joukkoliikennematkoja pääkaupunkiseudun asukkaat tekevät arkivuorokaudessa pääkaupunkiseudulla, ja miten näiden matkojen määrät ovat kehittyneet suhteessa toisiinsa (kuva 6). Vuosina 1966 ja 1976 joukkoliikennematkoja tehtiin enemmän kuin henkilöautomatkoja, mutta vuoden 1988 tutkimuksesta lähtien henkilöautomatkoja on tehty selvästi joukkoliikennematkoja enemmän. Henkilöautomatkojen määrä kasvoi nopeammin kuin joukkoliikennematkojen määrä vuoteen 2008 asti. Tämän jälkeen joukkoliikennematkojen suhteellinen kasvu on ollut suurempi. Vuodesta 2012 vuoteen 2018 pääkaupunkiseudun asukkaiden henkilöautomatkojen määrä pääkaupunkiseudulla kasvoi 6 prosenttia ja joukkoliikennematkojen määrä 9 prosenttia.

Kuva 6. Pääkaupunkiseudun väkiluku ja pääkaupunkiseudun asukkaiden tekemien henkilöautomatkojen ja joukkoliikennematkojen määrä arkivuorokaudessa pääkaupunkiseudulla vuosina 1966–2018.

Kuva 7. Joukkoliikennematkojen osuus (%) pääkaupunkiseudun asukkaiden henkilöauto- ja joukkoliikennematkoista pääkaupunkiseudulla vuosina 1966–2018.

Henkilöautoilun ja joukkoliikenteen käytön kehitystä pääkaupunkiseudulla on tarkasteltu myös laskemalla joukkoliikennematkojen osuus henkilöauto- ja joukkoliikennematkoista (kuva 7). Vuonna 1966 joukkoliikennematkojen osuus oli 66 prosenttia. Vuonna 2008 osuus oli pienimmillään, 42 prosenttia. Vuonna 2012 osuus lähti hienoiseen nousuun ja oli vuonna 2018 44 prosenttia, eli samalla tasolla kuin vuosina 1995 ja 2000.

Tulosten pohdintaa

Helsingin seudun liikennejärjestelmässä on tapahtunut erilaisia muutoksia tutkimusvuosien 2012 ja 2018 välillä. Kesällä 2015 avattiin kehärata Vantaalla ja syksyllä 2017 avattiin metron laajennus Ruoholahdesta Matinkylään. Ratojen käyttöönottojen myötä alueilla siirryttiin suorista bussilinjoista liityntäbussilinjoihin. Siuntio ja Tuusula liittyivät HSL:n jäsenkunniksi 1.1.2018. Tieliikenteessä joillekin kehäteille ja säteittäisille pääväylille on tehty lisäkaistoja ja parannettu liittymiä. Pyöräilyväyliä on kehitetty seudulla. Helsingissä ja Espoossa on otettu käyttöön yhteiskäyttöiset kaupunkipyörät.

Merkittävin ero syksyjen 2012 ja 2018 välillä Helsingin seudun asukkaiden kulkutapojen käytössä on se, että syksyllä 2018 asukkaat tekivät enemmän matkoja henkeä kohti kävellessä ja pyöräillen. Henkilöautomatkojen ja joukkoliikennematkojen määrä henkeä kohti ei juuri muuttunut. Yksi syy kävelyn ja pyöräilyn suosioon syksyllä 2018 on todennäköisesti hyvä sää: keskilämpötila oli tuolloin korkeampi ja sademäärät vähäisempiä kuin syksyllä 2012. On mahdollista, että asukkaat ovat korvanneet joukkoliikenne- tai automatkoja kävelyllä ja pyöräilyllä.

Vuosien 2012 ja 2018 tulosten vertailussa tulee huomioida, että tiedonkeruumenetelmä on muuttunut: vuonna 2012 Liikkumistutkimus tehtiin puhelinhaastatteluilla ja vuonna 2018 internet-kyselyn ja puhelinhaastattelujen yhdistelmänä. Lisäksi kysymysten muotoilua yksinkertaistettiin ja vastausvaihtoehtojen määrää vähennettiin. Myös tutkimusalue oli vuosina 2012 ja 2018 hieman eri: Siuntio kuului tutkimusalueeseen vuonna 2018, mutta ei vuonna 2012.

Taulukko 1. Helsingin seudun yli 7-vuotiaiden asukkaiden seudun sisällä tekemien matkojen määrät arkivuorokaudessa kulkutavoittain sekä kulkutapojen suhteelliset osuudet matkoista vuosina 2018 ja 2012 asuinalueen mukaan.

(s.1/2)

Helsingin seudun asukkaat yhteensä		2018			2012		
Matkan pääasiallinen kulkutapa	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	
Kävely	1 359 200	1,00	28,8 %	1 028 000	0,82	25,4 %	
Pyöräily	446 000	0,33	9,5 %	311 500	0,25	7,7 %	
Henkilöauto, kuljettajana	1 463 900	1,07	31,1 %	1 326 300	1,06	32,8 %	
Henkilöauto, matkustajana	359 700	0,26	7,6 %	303 800	0,24	7,5 %	
Taksi tai muu kuljetuspalvelu	28 200	0,02	0,6 %	28 700	0,02	0,7 %	
Bussi	412 900	0,30	8,8 %	513 600	0,41	12,7 %	
Juna	247 000	0,18	5,2 %	172 400	0,14	4,3 %	
Metro	256 700	0,19	5,4 %	143 400	0,11	3,5 %	
Raitiovaunu	111 100	0,08	2,4 %	121 600	0,10	3,0 %	
Muu	28 900	0,02	0,6 %	94 800	0,08	2,3 %	
Yhteensä	4 713 500	3,45	100 %	4 044 200	3,23	100 %	
Väkiluku 1.1.	1 481 200			1 366 200			
Henkilöauto yhteensä	1 823 600	1,34	38,7 %	1 630 100	1,30	40,3 %	
Joukkoliikenne yhteensä	1 027 600	0,75	21,8 %	951 000	0,76	23,5 %	
Kävely ja pyöräily yhteensä	1 805 200	1,32	38,3 %	1 339 500	1,07	33,1 %	
Kestävät kulkutavat yhteensä: joukkoliikenne, kävely ja pyöräily	2 832 800	2,08	60,1 %	2 290 500	1,83	56,6 %	

Pääkaupunkiseudun asukkaat		2018			2012		
Matkan pääasiallinen kulkutapa	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	
Kävely	1 123 200	1,06	30,5 %	851 200	0,87	26,8 %	
Pyöräily	338 100	0,32	9,2 %	230 400	0,24	7,2 %	
Henkilöauto, kuljettajana	995 200	0,93	27,0 %	934 800	0,96	29,4 %	
Henkilöauto, matkustajana	257 200	0,24	7,0 %	212 000	0,22	6,7 %	
Taksi tai muu kuljetuspalvelu	19 000	0,02	0,5 %	22 400	0,02	0,7 %	
Bussi	381 000	0,36	10,3 %	472 200	0,48	14,9 %	
Juna	197 100	0,19	5,3 %	129 500	0,13	4,1 %	
Metro	250 700	0,24	6,8 %	142 700	0,15	4,5 %	
Raitiovaunu	109 200	0,10	3,0 %	119 000	0,12	3,7 %	
Muu	16 400	0,02	0,4 %	64 300	0,07	2,0 %	
Yhteensä	3 687 000	3,46	100 %	3 178 400	3,26	100 %	
Väkiluku 1.1	1 155 000			1 059 600			
Henkilöauto yhteensä	1 252 400	1,18	34,0 %	1 146 800	1,18	36,1 %	
Joukkoliikenne yhteensä	937 900	0,88	25,4 %	863 400	0,89	27,2 %	
Kävely ja pyöräily yhteensä	1 461 400	1,37	39,6 %	1 081 600	1,11	34,0 %	
Kestävät kulkutavat yhteensä: joukkoliikenne, kävely ja pyöräily	2 399 200	2,25	65,1 %	1 945 000	2,00	61,2 %	

Taulukko 1. Helsingin seudun yli 7-vuotiaiden asukkaiden seudun sisällä tekemien matkojen määrät arkivuorokaudessa kulkutavoittain sekä kulkutapojen suhteelliset osuudet matkoista vuosina 2018 ja 2012 asuinalueen mukaan.

(s.2/2)

Junaliikenteeseen tukeutuvien kehyskuntien asukkaat		2018			2012		
Matkan pääasiallinen kulkutapa	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	
Kävely	151 200	0,86	25,0 %	116 800	0,73	22,8 %	
Pyöräily	70 600	0,40	11,7 %	53 600	0,33	10,5 %	
Henkilöauto, kuljettajana	254 300	1,44	42,0 %	215 000	1,34	42,0 %	
Henkilöauto, matkustajana	60 600	0,34	10,0 %	50 300	0,31	9,8 %	
Taksi tai muu kuljetuspalvelu	4 300	0,02	0,7 %	3 100	0,02	0,6 %	
Bussi	13 800	0,08	2,3 %	19 600	0,12	3,8 %	
Juna	40 800	0,23	6,7 %	39 200	0,24	7,7 %	
Metro	2 700	0,02	0,4 %	300	0,00	0,1 %	
Raitiovaunu	1 000	0,01	0,2 %	1 500	0,01	0,3 %	
Muu	6 200	0,03	1,0 %	12 600	0,08	2,5 %	
Yhteensä	605 700	3,44	100 %	512 000	3,19	100 %	
Väkiluku 1.1.	191 000			176 400			
Henkilöauto yhteensä	315 000	1,79	52,0 %	265 300	1,65	51,8 %	
Joukkoliikenne yhteensä	58 400	0,33	9,6 %	60 600	0,38	11,8 %	
Kävely ja pyöräily yhteensä	221 800	1,26	36,6 %	170 400	1,06	33,3 %	
Kestävät kulkutavat yhteensä: joukkoliikenne, kävely ja pyöräily	280 200	1,59	46,3 %	231 000	1,44	45,1 %	

Bussiliikenteeseen tukeutuvien kehyskuntien asukkaat		2018			2012		
Matkan pääasiallinen kulkutapa	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	Matkojen määrä	Matkoja / henkilö	Osuus (%)	
Kävely	84 800	0,68	20,1 %	60 000	0,51	17,0 %	
Pyöräily	37 200	0,30	8,8 %	27 500	0,23	7,8 %	
Henkilöauto, kuljettajana	214 300	1,73	50,9 %	176 500	1,50	49,9 %	
Henkilöauto, matkustajana	41 900	0,34	10,0 %	41 500	0,35	11,7 %	
Taksi tai muu kuljetuspalvelu	4 900	0,04	1,2 %	3 200	0,03	0,9 %	
Bussi	18 100	0,15	4,3 %	21 800	0,19	6,2 %	
Juna	9 100	0,07	2,2 %	3 700	0,03	1,0 %	
Metro	3 300	0,03	0,8 %	400	0,00	0,1 %	
Raitiovaunu	900	0,01	0,2 %	1 100	0,01	0,3 %	
Muu	6 400	0,05	1,5 %	18 000	0,15	5,1 %	
Yhteensä	420 900	3,39	100 %	353 700	3,01	100 %	
Väkiluku 1.1.	135 300			130 200			
Henkilöauto yhteensä	256 200	2,06	60,9 %	218 000	1,85	61,6 %	
Joukkoliikenne yhteensä	31 300	0,25	7,4 %	27 000	0,23	7,6 %	
Kävely ja pyöräily yhteensä	122 000	0,98	29,0 %	87 500	0,74	24,7 %	
Kestävät kulkutavat yhteensä: joukkoliikenne, kävely ja pyöräily	153 300	1,23	36,4 %	114 500	0,97	32,4 %	